

родно равноправни //
родно одговорни

информатор

програми
подршке за
незапослене
жене

Град Крагујевац // 2023

**„Жена стоји као капија,
на излазу, као и на улазу овога свијета“
Иво Андрић.**

Увод

Издавање овог Информатора део је подршке града Крагујевца у оквиру Локалног акционог плана за родну равноправност града Крагујевца за период од 2022. до 2024. године. Идеја нам је била да прикупимо и у једном документу објединимо све програме подршке незапосленим женама на територији града Крагујевца. Зато ће у наредним поглављима бити обједињене мере активне политике запошљавања као и друге могућности које незапосленим женама пружају Национална служба за запошљавање, град Крагујевац, Регионална привредна комора Шумадије и Поморавља, Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља, образовне институције и цивилни сектор.

Информатор треба да пружи информације незапосленим женама, посебно теже запошљивим категоријама, у складу са циљевима Локалног акционог плана за родну равноправност као што су: Системско увођење родне перспективе у доношење, спровођење и праћење јавних политика у локалној заједници и Унапређење културе и политике једнаких могућности жена и мушкараца, девојчица и дечака (информисање корисника о могућностима). Имајући у виду да се информације у овом документу пре свега односе на унапређење положаја жена на тржишту рада, усклађен је, пре свега, са циљем којим се обједињују мере и активности у оквиру поглавља Лични и професионални развој и унапређење економског положаја жена, односно са посебним циљем који се односи на Запошљавање и samozapošljavanje рањивих категорија жена.

Уједно, ова брошура има за циљ промоцију Локалног акционог плана за родну равноправност града Крагујевца у оквиру којег су планиране мере и активности до 2025. године, али и јачање свести јавног мњења о значају појма родне равноправности.

**"Држава јемчи равноправност жена и мушкараца
и развија политику једнаких могућности."¹**

Родна равноправност подразумева једнака права, одговорности и могућности, равномерно учешће и уравнотежену заступљеност жена и мушкараца у свим областима друштвеног живота, једнаке могућности за остваривање права и слобода, коришћење личних знања и способности за лични развој и развој друштва, једнаке могућности и права у приступу робама и услугама, као и остваривање једнаке користи од резултата рада, уз уважавање биолошких, друштвених и културолошки формираних разлика између мушкараца и жена и различитих интереса, потреба и приоритета жена и мушкараца приликом доношења јавних и других политика и одлучивања о правима, обавезама и на закону заснованим одредбама, као и уставним одредбама.²

¹Члан 15. Устава Републике Србије

²Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу

Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу

Савет европских општина и региона, као асоцијација локалних и регионалних власти из преко 30 земаља Европе, усвојио је Европску повељу о једнакости мушкараца и жена због значаја примене принципа родне равноправности на локалном нивоу и недовољно јасне регулативе у том сегменту, и предузео низ акција у циљу њене промоције, те установио кораке који ће осигурати њену примену. Повељу је, до сада, потписало око 260 локалних и регионалних управа.

Без равноправности у политичком, економском и било ком другом облику одлучивања, не постоји могућност да родна равноправност буде интегрисана у креирање политика владе. Без активног учешћа жена у процесу изградње нашег друштва као модерног, европски профилисаног и демократског, није могуће остваривање демократије, равноправности и напретка друштва.

„Родна равноправност претпоставља да у једном друштву, заједници или организацији постоје једнаке могућности за жене, мушкарце и особе другачијих родних идентитета, да допринесу културном, политичком, економском и социјалном напретку, као и да имају једнаке могућности да уживају све користи и добробити од напретка једне заједнице“ (Европска повеља).

Европска повеља штити политичка, друштвена и економска права грађана Европске уније. Иако је Европска конвенција свечано прогласила овај документ 7. децембра 2000. године, све до Лисабонског уговора 1. децембра 2009. године овај документ није имао пуни правни ефекат.

Европска унија се темељи на недељивим, универзалним вредностима људског достојанства, слободе, једнакости и солидарности на начелима демократије и владавине права, истиче се у Европској повељи.

Родна равноправност у Србији

Равноправност жена и мушкараца је једно од основних начела у законодавном систему Републике Србије, посебно после усвајања Устава Републике Србије 2006. године. Женска људска права су неодвојиви део универзалних људских права и у складу са свим међународним документима, морају бити гарантована, поштована и заштићена, те је веома важно препознавање и спречавање дискриминације жена. За унапређивање родне равноправности потребне су посебне мере у циљу отклањања директне и индиректне дискриминације према женама, као и оснаживање једнаких могућности за пуно остваривање људских права, уз истовремено јачање процеса укључивања родне перспективе у свим областима друштвеног живота.

Родна равноправност и учешће жена у јавном животу једна је од мера демократизације сваког друштва, његовог развоја и стабилности, а у случају Републике Србије и претпоставка бржег укључивања у европске интеграције. Имајући у виду да се на локалном нивоу задовољавају базичне потребе грађанства, доносе политике и креирају програми који на најдиректнији могући начин утичу на практичне аспекте свакодневног живота и рада жена и мушкараца, Скупштина града Крагујевца је 2013. године донела Одлуку о прихватању Европске повеље о родној равноправности на локалном нивоу.

Локални акциони план за родну равноправност града Крагујевца (2022-2024)

Потписивањем Повеље град Крагујевац се обавезао да ће следити принципе родне равноправности и спроводити одредбе прописане Повељом. Повеља подразумева израду Акционог плана за њено спровођење, али и међусобну сарадњу потписница. Комисија за родну равноправност града Крагујевца иницирала је израду првог Локалног акционог плана за родну равноправност за период 2019-2020 године.

Актуелни Локални акциони план за родну равноправност града Крагујевца за период 2022-2024 године Скупштина града Крагујевца усвојила је 27.11.2022. године. Овим стратешким документом дефинисана је локална политика у циљу елиминисања дискриминације жена, побољшања њиховог положаја и интегрисања принципа родне равноправности у све области деловања институција система, као један од елемената модернизације и демократизације друштва, у циљу бржег, равномернијег и ефикаснијег друштвеног развоја, у складу са политиком једнаких могућности прокламованом у Уставу Републике Србије (члан 15).

Локалним акционим планом за унапређивање родне равноправности обухваћене су области које се тичу учешћа жена у креирању политика и доношењу одлука у области економије, образовања, здравља, насиља над женама зато што су ове области кључне за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности. Акционим планом се, између осталог, утврђују активности које локална управа града Крагујевца спроводити у периоду од 2022. године до 2024. године, у складу са обавезама преузетим потписивањем Европске повеље за равноправност жена и мушкараца на локалном нивоу.

Циљеви израде овог локалног стратешког документа су успостављање институционалног оквира и системских решења за увођење родне перспективе у локалне политике и активности институција, јавних предузећа и установа. Други део је усмерен на решавање практичних потреба жена на локалном нивоу у сфери личног и професионалног развоја, безбедности и адекватног информисања. Локалним акционим планом су предвиђена системска решења која ће омогућити континуирану процену јавних политика и потреба грађана и грађанки, а тиме и одговорати на њихове потребе и уважавати њихове интересе.

Положај жена на тржишту рада

У Локалном акционом плану за родну равноправност града Крагујеваца наводи се да су жене доминантна рањива категорија³ на тржишту рада зато што чине половину радног становништва, али и мањину не само међу запосленима, већ су и мањина на тржишту рада. Овај податак наводи се и у Националној стратегији за родну равноправност у члану 1.3.1. Статистички подаци (Анкета о радној снази, Републички завод за статистику) указују на евидентан родни јаз на тржишту рада:

- Стопа запослености мушкараца (50%) је значајно виша од стопе запослености жена (35%).
- Стопа запослености жена старости 25 до 54 године је за 14 процента мања у односу на стопу запослености мушкараца исте старости (56% према 70%). Запослене жене претежно раде у сектору услуга (76%).
- Жене чине већину запослених у области образовања, здравствене и социјалне заштите, док је мушка радна снага претежно концентрисана у области грађевинарства, саобраћаја, пољопривреде, рударства и прерађивачке индустрије.
- На руководећим и функционерским позицијама је двоструко више мушкараца (57.568) него жена (25.772).
- Самозапослених међу мушкарцима има двоструко више него међу женама (у старосној доби од 15 до 64 године је 29% мушкараца и 14% жена). Жене чешће од мушкараца раде у неформалној економији.
- Просечна зарада мушкараца је већа од просечне зараде жена и у јавном и у приватном

³ Рањиве категорије жена из Стратегије за родну равноправност за период 2021-2030 године (Мера 1.1.) – младе жене посебно из NEEТ групе (особе које нису у образовном систему, запослене или на обуци), жене свих старосних група, које живе на селу, жене ангажоване у неформалној економији, Ромкиње, жене и девојке са инвалидитетом, старије жене преко 55 година старости, самохране мајке, жене које су преживеле родно засновано насиље или су жртве трговине људима. Код активације на тржишту рада важно је обратити посебну пажњу на ЛГБТ заједницу а имајући у виду отежано запошљавање жена старијих од 45 година, овом мером ће се пажња у имплементацији усмерити и на њих.

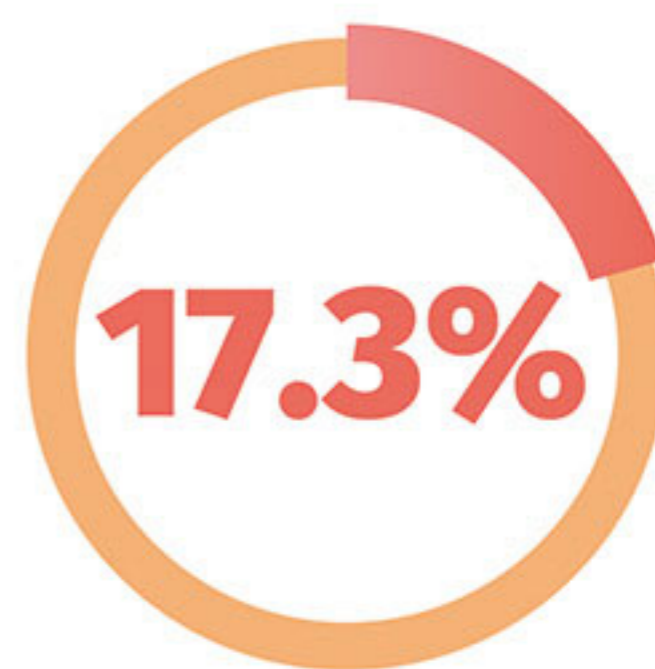
- Иако образовање има пресудну улогу у проходности жена на тржишту рада, оно не обезбеђује и једнаке зараде. На 100 запослених мушкараца са високом стручном спремом је 114 жена; у истој категорији разлике између просечних зарада износе 5,1% у корист мушкарца.
- Због нижих зарада жене имају у просеку и ниже пензије. Жене чине нешто више од 50% свих корисника/корисница старосних пензија, док скоро две трећине свих корисника/корисница инвалидских пензија чине мушкарци. У обе категорије жене у просеку примају мању пензију од мушкараца, и то за скоро 20% нижу старосну, а преко 16% нижу инвалидску пензију.
- Жене се знатно ређе јављају на позицији носиоца/носителке пољопривредних газдинства него мушкарци. На нивоу целе Србије, оне су заступљене међу носиоцима/носителкама газдинства са 17,3% иако чине преко 60% радне снаге.
- Жене су знатно ређе него мушкарци власнице имовине која представља значајан економски капитал, станова, пословног простора, земљишта и сл.

**више од 50% жена
су кориснице
старосних пензија**

**жене у просеку имају за
20% нижу старосну пензију
од мушкараца**

**17.3% жена су носиоци
пољопривредних газдинстава
на нивоу целе Србије**

Осим младих жена и жена са малом децом, на тржишту рада, у тешком положају су и жене старије од 45 година које су изгубиле радно место, с обзиром на сужене могућности да нађу ново запослење, наводи се у Националној стратегији за родну равноправност ⁴. Смањивање буџетских давања за здравство, образовање и социјалну заштиту жене више него мушкарце излаже ризику од отказа, с обзиром на то да оне у наведеним областима чине већину запослених. То се исто односи и на жене запослене у државној управи и локалној самоуправи у којима је предвиђено смањивање администрације према Закону о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору.

На посебно рањив положај жена на тржишту рада битно утичу фактори као што су неплаћени рад у породици и недовољна подршка за усклађивање породичних обавеза и рада. Жене које раде краће од пуног радног времена то чине углавном због бриге о деци или неспособним одраслим лицима. Брига о деци и други породични разлози главни су разлози и одустајања жена од активног тражења посла, док су истовремено и један од најчешћих разлога за недобијање посла, дискриминацију на радном месту и добијање отказа.

⁴ Националном стратегијом за родну равноправност утврђене су свеобухватне мере за унапређење родне равноправности као чиниоца који подстиче развој друштва у Републици Србији. На такав приступ упућује Закон о ратификацији Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена. Прихватањем ове конвенције она је, према одредбама Устава, постала део правног поретка Републике Србије и њене одредбе се непосредно примењују (члан 16. став 2. и члан 18. став 2. Устава). Стратегија се ослања и на Опште препоруке Комитета за елиминисање свих облика дискриминације Ова Стратегија усклађена је са Агендом Уједињених нација за одрживи развој до 2030. године.

У Локалном акционом плану за родну равноправност града Крагујевца истиче се да су жене у односу на мушкарце у далеко неповољнијем положају на тржишту рада, посебно жене са инвалидитетом због вишеструке дискриминације, Ромкиње и старије жене.

Жене су, због родитељства, изложеније дискриминацији на тржишту рада и због тога су посебно значајне мере за равнотежу професионалног живота и родитељства, као и мере укључивања очева у родитељство у већој мери. Жене обављају већину послова у домаћинству – припрему хране, одржавање хигијене, брину о малој деци, болесним и несамосталним члановима домаћинства и породице. Преко 80% особа које не траже посао због бриге о члановима породице, на пример деце са инвалидитетом или сметњама у развоју, су управо жене. Такође, у просеку раде 2 сата више, сваког дана, на неплаћеним пословима у домаћинству у односу на мушкарце.

Жене су у значајно већем ризику од насиља у породици, односно родно заснованог насиља, којем је била изложена свака трећа жена старија од 15 година. У Србији сваке године страда око 20 жена од садашњих или биших партнера. Због тога је ефикасније поступање институција, пре свега не локалном нивоу кључно за унапређење заштите жена и њихове деце.

Родна статистика у јавним службама града Крагујевца

Иако не постоје правне препреке да жене могу да бирају и буду биране, без дискриминације, да равномерно учествују у расподели функција власти, на местима одлучивања путем именовања, постављања и делегирања, политичка пракса показује да су жене и данас мање заступљен пол на местима одлучивања.

На захтев Повереника за заштиту равноправности Владе Републике Србије, 2021. године урађена је анализа о остваривању родне равноправности у јединицама локалних самоуправа. Том анализом обухваћен је и Крагујевац.

Закључак је да је проценат мање заступљеног пола (жена) на руководећим местима у градским управама и органима власти јединице локалне самоуправе:

Градоначелник, заменик Градоначелника, председник Скупштине града и заменик председника Скупштине града су мушкарци. На местима Секретара Скупштине града и заменика секретара Скупштине града су жене.

Скупштина града Крагујевца има 87 одборника/ца, од чега 41 жена и 46 мушкараца (47,1% жена и 52,9% мушкараца). Укупан број руководилаца радних тела органа Града је 14, од ког је 5 жена, а 9 мушкараца.

Изборна комисија у сталном саставу приликом избора за актуелни сазив Скупштине града укупно има 34 члана, од којих је 13 жена и 21 мушкарац. Образовано је 13 одборничких група и на местима председника су 2 жене.

У погледу састава Градског већа, од 12 чланова/ца, 4 су жене, што значи да 66,7% састава Градског већа чине мушкарци, а 33,3% жене.

На местима начелника/ца Градских управа 30% су мушкарци, а 70% жене. У погледу састава руководства унутрашњих организационих јединица града 27,8% чине мушкарци, а 72,2% жене.

Статистика у јавним службама града Крагујевца изражена у процентима

Најнеповољнија ситуација у погледу заступљености мање заступљеног пола на руководећим местима је у месним заједницама, где је 85,9% председника месних заједница, а 14,1 % председница. Што се тиче састава Савета месних заједница 82,6% су мушкарци, а 17,4 % жене, наводи се у ЛАП-у за родну равноправност града Крагујевца.

На челу Шумадијског управног округа је жена, активна чланица Савета за родну равноправност града Крагујевца.

Процент мање заступљеног женског пола је и на руководећим местима у јавним предузећима и установама чији је оснивач град Крагујевац:

У јавним предузећима на територији града на местима директора/ки налази се 66,7% мушкараца, а 33,3% жена. У Управним и Надзорним одборима јавних предузећа 75% су мушкарци, а 25% жене.

У установама чији је оснивач град Крагујевац за директоре/ке именовано је 66,7% мушкараца и 33,3% жена. У Управним одборима наведених установа 52,7% су мушкарци, а 47,3% жене.

Град Крагујевац је формирао Локални савет за безбедност, са 19 чланова, од којих су 3 жене а 16 је мушкараца.

Обезбеђени су програми свеобухватне правне заштите и психо-социјалне подршке девојкама и женама са искуством родно-заснованог насиља, попут програма за Сензибилизацију пружалаца услуга на родни аспект насиља у породици и насиља над децом.

Град Крагујевац има потписан протокол о интерсекторској сарадњи и процесу збрињавања жртава породичног насиља од 2008. године, регионално прихватилиште за жртве породичног насиља и децу, Саветовалиште за брак и породицу са саветодавним програмом за брак, као и психолошку и саветодавну процедуру за извршиоце лакших кривичних дела.

Програми подршке Националне службе за запошљавање

*** Све програме подршке, односно објављивање јавних позива можемо да очекујемо у фебруару/марту 2024. године.**

Посао се не чека, већ се ради на стварању услова за добијање радног места. Сходно томе, незапослене жене са евиденције Националне службе за запошљавање требало би да активно учествују у мерама политике запошљавања и тако повећају шансу за започињање пословне каријере. За почетак, све потребне информације треба да потраже у оквиру Одељења за програме, предузетништво, образовање и обуке. Поред подршке у виду помоћи за развој предузетништва и субвенција за samozapošljavanje заинтересованима су на располагању и обуке предвиђене за бржи долазак до посла.

Јавни позив за учешће у финансирању програма обуке на захтев послодавца

Национална служба за запошљавање, на захтев послодавца, учествује у финансирању програма обуке незапослених лица ради стицања знања и вештина потребних за обављање послова на конкретном радном месту. Овај програм пружа могућност да послодавци дођу до потребних кадрова, а незапослени до радног места.

Незапосленом полазнику обуке Национална служба за запошљавање исплаћује месечну новчану помоћ у висини од 20.000 динара за пун фонд часова, као и средства за трошкове превоза. Незапосленим особама са инвалидитетом исплаћује 20% минималне зараде утврђене у складу са прописима о раду, средства за трошкове превоза, као и трошкове превоза за пратиоца ако је потребан. Обука траје најмање 100 часова уз услов да полазник у том периоду није корисник новчане накнаде по основу незапослености.

Програм ове обуке може бити спроведен уколико на евиденцији незапослених НСЗ нема лица са знањима и вештинама које одговарају конкретном радном месту.

Јавни позив за реализацију програма стицања практичних знања

Овај програм организован је у циљу стицања практичних знања и вештина незапослених лица на конкретним пословима код послодавца који су у приватном сектору. Намењен је незапосленим лицима без завршене средње школе, без квалификација, и они у укупном броју чине најмање 40% полазника програма, као и лицима са средњим образовањем која су на евиденцији незапослених дуже од 12 месеци. Приоритет имају особе са инвалидитетом и Роми.

Програм стицања практичних знања који сачињава послодавац подразумева обуку за рад на конкретним пословима у трајању од 3 месеца и реализује се кроз:

- Заснивање радног односа на одређено време (после завршене обуке у трајању од 3 месеца послодавац има обавезу да задржи лице у радном односу још 3 месеца)
- Заснивање односа на неодређено време (на почетку програма или до истека трећег месеца)

Јавни позив за реализацију програма стручне праксе

Стручна пракса подразумева оспособљавање незапослених за рад у струци, за коју је стечено одговарајуће образовање, због обављања приправничког стажа, односно стицања услова за полагање стручног испита када је то предуслов за рад у струци. Ова мера се реализује без заснивања радног односа.

Стручном праксом могу бити обухваћена незапослена лица која се први пут стручно оспособљавају, односно која треба да допуне време стручне праксе потребно за полагање приправничког, односно стручног испита.

Током трајања стручне праксе НСЗ ангажованим лицима исплаћује новчану помоћ и трошкове превоза. Месечни износ од 22.000 динара исплаћује се лицима са трећим и четвртим нивоом квалификација у трајању до 6 месеци. Накнада од 24.000 динара обезбеђена је за лица са шестим степеном, и/или 180 ЕСПБ, најдуже 9 месеци. Незапослена лица са најмање шестим нивоом квалификација и 240 ЕСПБ, ангажована у складу са овом мером подршке, примају 27.000 динара, најдуже 12 месеци.

У складу са законом Национална служба за запошљавање обрачунава и уплаћује доприносе за случај повреде на раду и професионалне болести.

Јавни позив за реализацију програма приправника за незапослене са средњим образовањем

Програм приправника за незапослена лица са средњом школом подразумева стручно оспособљавање за самосталан рад у струци за коју је стечено одговарајуће образовање, ради обављања приправничког стажа, односно стицања услова за полагање стручног испита, када је то законом, односно правилником, предвиђено као посебан услов за рад на одређеним пословима, уз заснивање радног односа.

Програм се спроводи код послодавца у приватном сектору, на основу акта о организацији и систематизацији послова. НСЗ учествује у финансирању програма најдуже 6 месеци.

За овај програм могу да конкуришу незапослена лица са завршеном средњом школом:

- млади до 30 година старости који се на евиденцији незапослених лица налазе дуже од 6 месеци
- незапослене особе са инвалидитетом
- незапослени Роми
- млади који имају статус младих у домском смештају, хранитељским породицама и старатељским породицама.

Јавни позив за реализацију програма приправника за младе са високим образовањем

У оквиру овог Програма незапослена лица са високим нивоом квалификација, уз заснивање радног односа, стручно се оспособљавају за самосталан рад у стеченом занимању, ради обављања приправничког стажа, односно стицања услова за полагање стручног испита. Услов је да су приправници млађи од 30 година и да поседују најмање шести степен образовања. У овај програм могу да се укључе незапослене особе са инвалидитетом и Роми без обзира на године старости и просечну оцену. Мера приправништва за младе са високим образовањем реализује се код послодавца који припадају приватном сектору.

Програм приправништва НСЗ финансира у трајању од 9 (180 ЕСПБ) до 12 месеци (240 ЕСПБ).

Јавни позив за доделу субвенција за самозапошљавање

Субвенција за самозапошљавање додељује се незапосленим лицима у једнократном износу од 300.000 динара, односно 330.000 динара за незапослене особе са инвалидитетом, ради оснивања радње, задруге или другог облика предузетништва, као и оснивања привредног друштва, уколико оснивач заснива у њему радни однос. Лице које оствари право на субвенцију у обавези је да обавља регистровану делатност и по том основу измирује доприносе за обавезно социјално осигурање најмање 12 месеци, почев од дана отпочињања обављања делатности.

Заинтересована незапослена лица која конкуришу за субвенције за самозапошљавање треба да предају попуњен захтев са бизнис планом на прописаном обрасцу НСЗ и доказ о завршеној обуци, уколико није завршена у организацији Националне службе. У случају када је подносилац захтева особа са инвалидитетом, потребно је доставити и решење о инвалидности или процени радне способности и могућности запослења или одржања запослења.

У оквиру ове мере незапослено лице похађа обуку „Пут до успешног предузетника“ у просторијама НСЗ и добија основне информације о предузетништву, начину попуњавања бизнис плана и конкурисања код Националне службе за запошљавање за средства по програму. НСЗ организује ову обуку у зависности од интересовања.

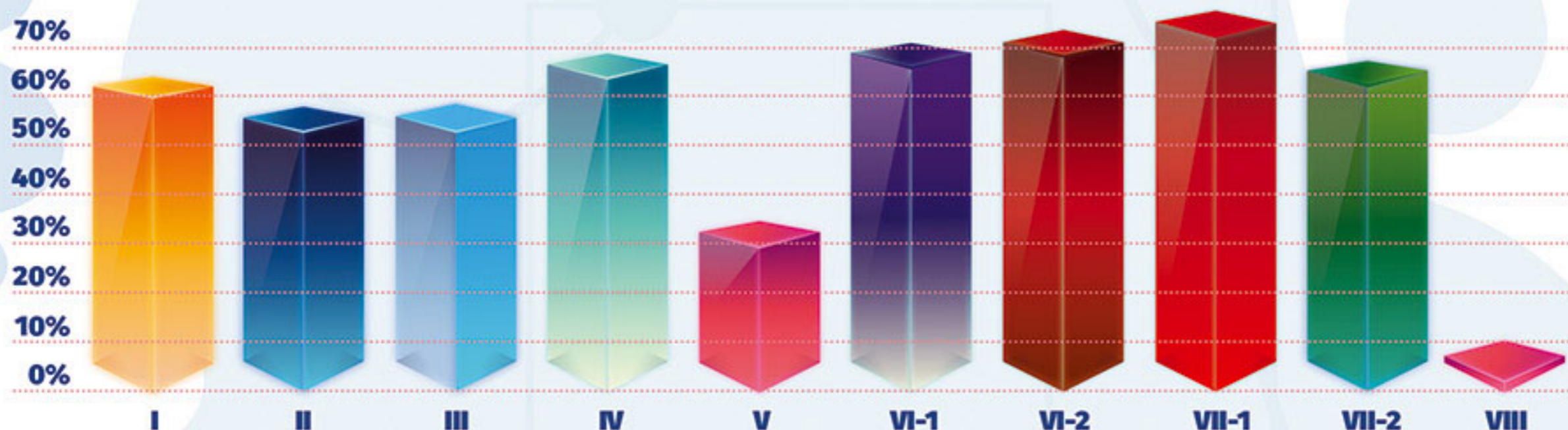
Јавни конкурс за организовање спровођења јавних радова на којима се ангажују незапослена лица

Послодавац као извођач јавних радова може да организује спровођење јавних радова уколико укључи незапослене који посао траже дуже од 18 месеци, кориснике новчане социјалне помоћи, Роме, лица без завршене средње школе, као и особе са инвалидитетом. По основу уговора о привременим и повременим пословима радно ангажованим лицима исплаћује се месечна накнада у висини до 22.000 динара за пун фонд радних часова. У ову накнаду су укључени и путни трошкови.

Јавни радови се могу спроводити у области социјалне заштите и хуманитарног рада, одржавања и обнављања јавне инфраструктуре и одржавања и заштите животне средине и природе.

Све информације у вези са мерама активне политике запошљавања, као и бројеве телефона за контакт, незапослена лица као и послодавци могу да добију на званичном сајту Националне службе за запошљавање (www.nsz.gov.rs).

Број незапослених жена (%) по ССС у односу на укупан број незапослених

подаци НСЗ, закључно са 30. новембром 2023. године

Град Крагујевац мере подршке незапосленим женама

Град Крагујевац, у складу са Локалним акционим планом запошљавања, реализује идентичне мере активне политике запошљавања као и Национална служба за запошљавање. Услови за конкурисање су исти као и наведени у предходном поглављу, за аплицирање код НСЗ. То су:

- Програм стицања практичних знања
- Програма обуке на захтев послодавца
- Програм стручне праксе
- Програм приправника
- Јавни позив незапосленим лицима и незапосленима ромске националности за доделу субвенција за самозапошљавање.
- Јавни конкурс за организовање спровођења јавних радова на којима се ангажују незапослена лица у области социјалне заштите (уз поседовање лиценце) и хуманитарног рада, одржавања и обнављања јавне инфраструктуре, одржавања и заштите животне средине и природе.

За финансирање ових, али и других мера подршке град Крагујевац планирао је за 2024. годину око 10 милиона динара. За разлику од јавних позива/конкурса НСЗ, које можемо да очекујемо почетком године, град Крагујевац би требало да објави позив половином календарске године, уз максимални рок за конкурисање, до 30 дана.

Осим наведених програма и мера, град Крагујевац финансира и реализацију подстицајних мера кроз суфинансирање, са другим донаторима, који обезбеђују средства за запошљавање одређених категорија незапослених лица.

Све потребне информације грађани могу да добију у Одељењу за локални економски развој, лично, мејлом и телефоном.

Контакт: Градска управа за развој и инвестиције

Секретаријат за локални економски развој, привреду, пољопривреду и заштиту животне средине, Одељење за локални економски развој и привреду

Николе Пашића 6/2, 34000 Крагујевац, +381 602340406

mail: ssokovic@kg.org.rs; ledoffice@kg.org.rs

Програми подршке Регионалне агенције за економски развој

Током 2024. године активности Регионалне агенције биће реализоване према програму Министарства привреде. Услуге, обуке и саветодавна помоћ, које пружа Регионална агенција су бесплатне.

Незапослена лица могу да се информишу о актуелним националним програмима који имају за циљ промоцију предузетништва у Регионалној агенцији за економски развој Шумадије и Поморавља и похађају бесплатне обуке за стицање потребних знања и вештина. Ови програми подршке намењени се, пре свега, почетницима у бизнису.

Регионална агенција пружа саветодавну и техничку помоћ у вези са конкурисањем и обезбеђује бесплатне обуке за започињање сопственог посла као што су израда бизнис планова, креирање визуелног идентитета, техничка подршка у припреми неопходне документације, маркетинг и продаја, електронско пословање и финансијско управљање. Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља пружа ове услуге преко свог Одељења за развој малих и средњих предузећа и предузетништва и заинтересованима омогућава коришћење базе података.

Примера ради, једна од могућности је конкурисање за доделу бесповратних средстава у оквиру Програма подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за женско предузетништво, који спроводи Министарство привреде у сарадњи са Фондом за развој Републике Србије. Овај позив отворен је док износ тражених бесповратних средстава не премаши износ расположивог фонда за спровођење Програма. Укупно расположива бесповратна средства за спровођење овог програма су 600 милиона динара. Преостали износ инвестиционог улагања привредних субјеката финансира се из кредита Фонда.

Право да се пријаве на Јавни позив имају предузетнице, микро и мала привредна друштва, које су регистроване у Агенцији за привредне регистре а чији је оснивач жена. Уколико има више оснивача, минимални удео у власништву једне или више жена је 50% и један од законских заступника мора бити жена.

Финансијска подршка у виду бесповратних средстава је у износу до 40% вредности улагања, односно до 50% онима који припадају локалним самоуправама разврстаним у трећу и четврту групу развијености. Преостали износ улагања финансира се из кредита Фонда са роком отплате до 5 година, уз грејс период до једне године и каматном стопом од 1,5% годишње уз гаранцију банке, или 2,5% годишње са осталим средствима обезбеђења и примену валутне клаузуле.

Улагања која се могу финансирати у оквиру овог Програма су куповина машина, алата, нове рачунарске опреме, софтвера, репроматеријала и сировина, возила, затим текуће одржавање, адаптација пословног, као и производног простора до милион динара, те куповина пословног, односно производног простора (за привредне субјекте који су регистровани у АПР-у до 31. децембра 2020. године и који на дан 31. децембра 2022. године имају минимум 5 запослених). Средства из Програма, у износу до 25% у структури укупног улагања могу да покрију и оперативне трошкове.

Конкурсна документација и информације о свим битним елементима и правилима за учешће у овом јавном позиву доступни су на интернет страници Министарства привреде / www.privreda.gov.rs / и Фонда за развој Републике Србије / www.fondzarazvoj.gov.rs / као и на порталу предузетништва / www.preduzetnistvo.gov.rs/.

Активности Регионалне агенције за економски развој Шумадије и Поморавља треба редовно пратити на сајту www.redasp.rs зато што осим редовних програма подршке незапосленим женама, пре свега предузетницама, запослени у Агенцији реализују и специфичне пројектне активности које имају за циљ економско оснаживање жена.

Контакт:

Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља
Краља Петра I 22
34000 Крагујевац
тел: +381 34 300 575
www.redasp-rs

Контакт особе:

Милица Чукарић
+381 63 414 605
Ана Михајловић
+381 63 109 64 04
Теодора Богићевић
+381 63 404 646

Програми подршке Регионалне привредне коморе Шумадије и Поморавља

Привредна комора Србије пружа пуну подршку развоју женског предузетништва и омогућава повезивање овдашњих предузетница са компанијама у региону и свету, креира нове програме подршке женском пословању и учествује у изменама и допунама закона чији је циљ даљи развој постојећих и осмишљавање нових пословних подухвата у женском бизнису. Руководећи се чињеницом да је женско предузетништво важан ресурс запошљавања ПКС је креирала низ мера финансијске и нефинансијске подршке са циљем јачања овог вида пословања. Почетницама у бизнису и незапосленим женама које планирају да покрену посао доступне су бројне услуге ПКС.

У оквиру подршке основан је **Савет за женско предузетништво** чији је примарни задатак умрежавање и повезивање предузетница, решавање проблема незапослености, као и јачање конкурентности и афирмације жена.

У циљу унапређења женског предузетништва, економског оснаживања жена предузетница, заступања заједничких интереса, као и покретања иницијатива, у оквиру Сектора предузетништва Привредне коморе Србије формирана је **Секција за женско предузетништво**. Секција окупља велики број предузетница у циљу промоције примера добре праксе и организовања едукација које помажу женама да побољшају свој бизнис увођењем савремених алата у пословање, као и да стекну знање у области дигитализације.

Једна од активности Привредне коморе Србије је и оснивање **Мреже саветника за подршку социјалном предузетништву** у регионалним привредним коморама. Привредна друштва, предузетници и представници цивилног сектора, који испуњавају критеријуме предвиђене Законом о социјалном предузетништву, уз помоћ саветника, могу да стекну статус социјалног предузећа регистрацијом у АПР-у.

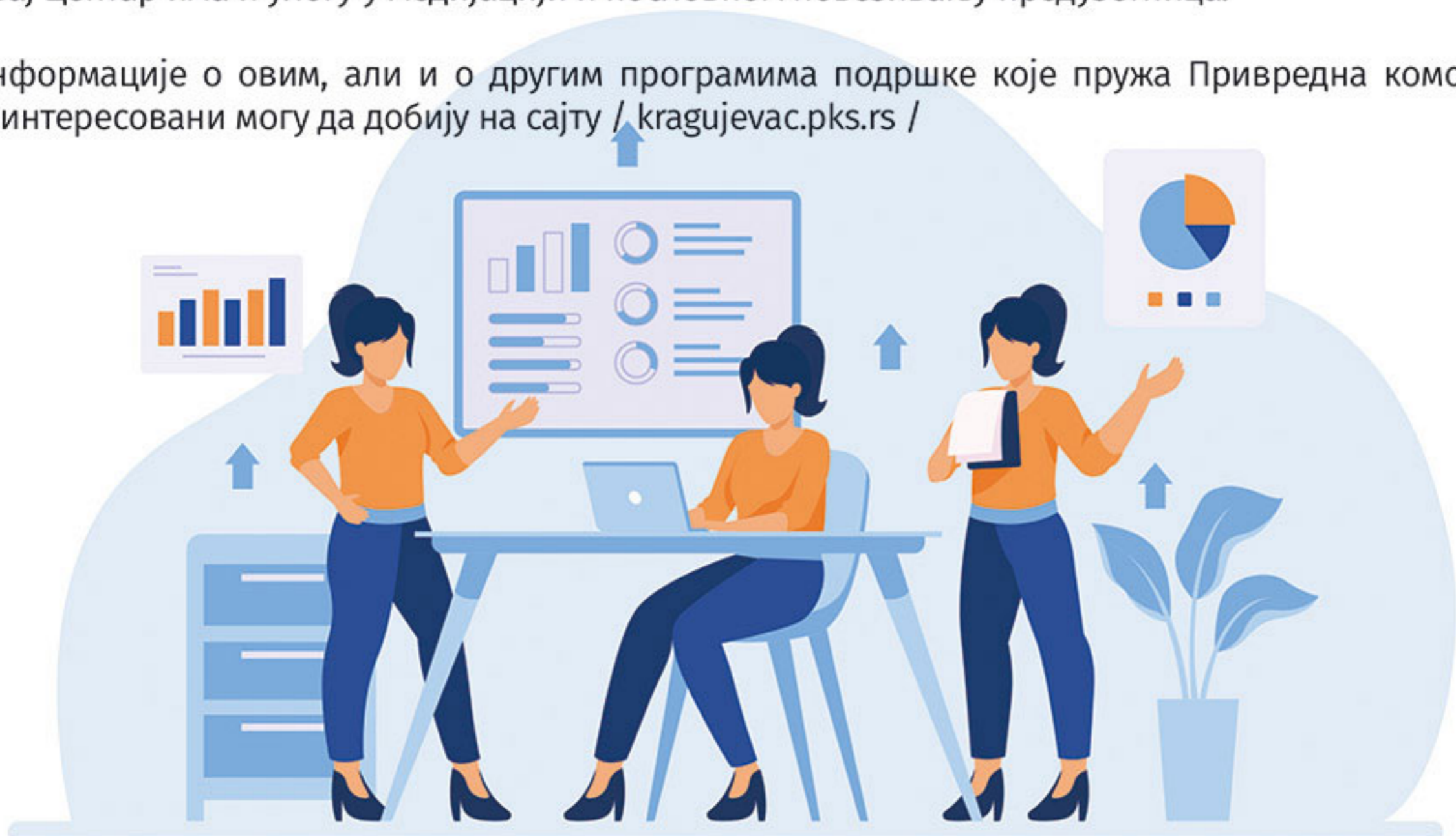
Привредна комора Србије је урадила **Водич за оснивање фирме**, којим су обухваћени законски оквири, секторске дозволе и поступак како би будућим домаћим и страним улагачима приближила услове за отпочињање бизниса.

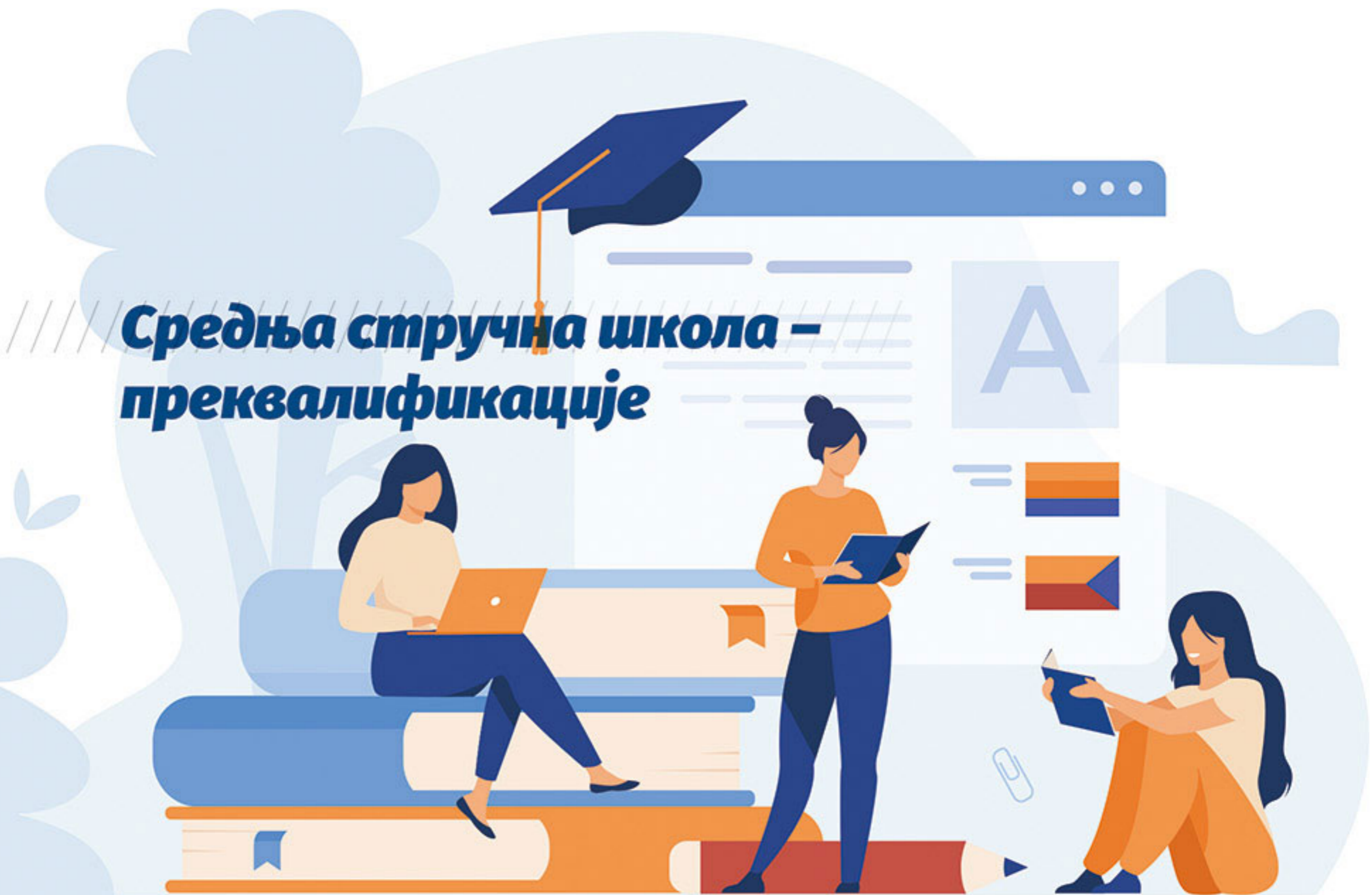
Предузетнички ХАБ Привредне коморе Србије у Крагујевцу подстиче развој омладинског, женског и социјалног предузетништва, а његову посебну додатну вредност чини повезаност са иновативним компанијама, које ће стартаповима и предузетницима омогућити бржи наступ на тржишту, посебно у делу истраживања и развоја.

ПКС је отворила и **Шалтер за предузетнике** чију услугу могу да користе и незапослене жене у циљу покретања сопственог посла.

Центар малог бизниса Привредне коморе помаже почетницима у бизнису да изаберу најбоље пословне идеје, да се информишу о законима и прописима, пореским обавезама, олакшицама и могућностима паушалног опорезивања. Заинтересовани такође могу да добију информације о пословном простору за изабрану делатност и савете о изради оснивачких аката и уписа у АПР. Овај Центар има и улогу у медијацији и пословном повезивању предузетница.

Информације о овим, али и о другим програмима подршке које пружа Привредна комора заинтересовани могу да добију на сајту / kragujevac.pks.rs /

Средња стручна школа – преквалификације

Диплома стечена током формалног образовања у новије време, посебно после дугорочне незапослености, није довољна, па је зато потребно променити занимање и/или стећи додатне квалификације које значајно могу да повећају шансе за посао.

Имајући то у виду, у оквиру Центра за образовање одраслих, Средња стручна школа организује сертифициране, стручне обуке на основу потреба привреде и тржишта рада. На тај начин лица различитих животних доби и са различитим нивоима образовања могу да усаврше своје вештине и знања или да стекну нове стручне способности и тако повећају могућност за запошљавање. Са друге стране, тржиште рада добија добро обученог појединца који може адекватно да одговори на реалне захтеве радног места.

На нивоу средњих школа у октобру могу да се упишу **специјализације, преквалификације и доквалификације** из области: *машинство и обрада метала, електротехника, саобраћај, обрада дрвета, трговина, угоститељство и др.*

Специјализација подразумева стицање и продубљење знања и вештина из одређених, ужих области после завршеног трогодишњег или четворогодишњег средњег стручног образовања и најмање две године радног искуства. Полазницима обуке омогућена је флексибилност приликом савладавања Програма, као и повезивање нових са већ усвојеним знањима из одговарајућих области. Посебан акценат дат је прилагођавању конкретним условима рада и потребама кандидата.

Преквалификација представља образовање за други образовни профил у истом степену или из вишег у нижи степен образовања. Кандидати полажу испите из стручних предмета које одреди комисија састављена од чланова Наставничког већа школе. После завршене обуке полазници добијају сведочанства за сва четири, односно три разреда, као и диплому о завршеном степену образовања.

Доквалификација је школовање за други образовни профил у дужем трајању, без обзира на подручје рада. Полазници у овом случају полажу допунске испите из предмета чији садржаји нису претежно исти, из предмета који нису били утврђени школским програмом, односно наставним планом, као и испите завршног разреда. После полагања свих испита разлике, полазник добија сведочанства за сва четири или три разреда, као и диплому о завршеном степену образовања.

За упис је потребно приложити следећа документа:

- сведочанства о завршеним разредима (оригинале)
- диплому о положеном завршном испиту (оригинал)
- извод из матичне књиге рођених
- лекарско уверење
- потврду о радном искуству (две године) у струци
- пријаву за упис
- фотокопију личне карте
- доказ о уплати за трошкове преквалификације и доквалификације (уписа, полагања испита итд)

У средњој школи постоје и тимови за каријерно вођење и саветовање. То практично значи да полазници наставе у просторијама школе могу да добију подршку за писање планова пословања, радне биографије и др.

Женама које припадају осетљивим групама, и њиховим породицама, омогућено је пружање додатне образовне подршке (индиректна помоћ). Директно, школе могу да обезбеде додатне консултације, наставне материјале, онлајн подршку и пруже им помоћ у припремним активностима пре полагања испита.

Све потребне информације заинтересовани могу да пронађу на сајту школе. Такође, могу да се обрате референту за ученичка питања.

www.srednjastrucna.kg.edu.rs/obrazovanje-odraslih/

e - mail: info@srednjastrucna.kg.edu.rs, referentpt@gmail.com, Tel: 034 335-175

Удружења жена – предности и перспективе

Велики број жена заинтересован је за рад са другим женама, кроз удруживање и предузетништво, показују резултати истраживања, које је 2021. године у Крагујевцу спровео цивилни сектор. Примера ради, незапослене жене 45+ су током разговора истакле да удруживање за њих значи формирање мрежа у оквиру којих ће постојати проток информација, производа и услуга између различитих произвођача. С обзиром да су рањиве категорије жена, суочене са губитком посла и/или немогућношћу запошљавања, изгубиле веру и самопоуздање, итекако им је важна подршка и разумевање других жена које се налазе у сличној ситуацији.

На територији Крагујевца и Србије активно је неколико организација цивилног друштва које се превасходно баве економским оснаживањем незапослених жена. Свакако треба пратити и њихов рад и пријавити се за различите програме које нуде. Обуке чији је циљ економско оснаживање омогућавају стицање додатних знања и вештина. Такође, њиховим пројектним активностима повремено су планиране и могућности стручног оспособљавања за бављење одређеним пословима, као и набавка опреме и материјала за рад.

Удружене жене имају више могућности за заједнички рад, производњу, промоцију и пласман роба и услуга на тржиште, али и за конкурисање за различите видове подршке код локалних, регионалних и националних институција и организација, као и за аплицирање код страних донатора, фондација. Истовремено, удружења жена су конкурентнија на тржишту због разноврсности производа и услуга њихових чланица. Заједничко учешће на манифестацијама, сајмовима, продајним изложбама и другим догађајима омогућава им да размене искуства и друже се са другим женама, уговоре нове активности али и да у директном контакту са потенцијалним купцима размотре конкурентност својих производа.

Удружење могу да оснују најмање 3 оснивача. Оснивачи могу да буду правна и физичка лица од којих један мора да има пребивалиште на територији Србије. Процедура оснивања удружења није компликована, али треба припремити сву потребну документацију. Добре примере заинтересовани могу да пронађу на интернету. Требало би свакако прочитати и Закон о удружењима.

Осим уредно попуњене 2 пријаве за упис оснивања удружења у Регистар потребни су:

- Оснивачки акт удружења
- Изјава законског заступника малолетног лица (уколико је оснивач малолетно лице) која садржи потврду о овери потписа у складу са Законом
- Статут у оригиналу
- Записник са оснивачке скупштине (у оригиналу)
- Одлука о избору заступника удружења који треба да садржи личне податке: име и презиме, адресу, пребивалиште и ЈМБГ. Одлуку доноси скупштина удружења. Овај акт треба да садржи датум и потпис овлашћеног лица, председника скупштине или Управног одбора.
- Оверена фотокопија обе стране личне карте заступника удружења
- Доказ о уплати накнаде за регистрацију оснивања и уписа података и докумената која износи 6.500 динара

Укупни трошкови оснивања удружења су око 10.000 динара, с обзиром да треба платити оверу личне карте и накнаду за упис у Регистар у износу од 6.500 динара и урадити печат. Цена печата зависи од механизма, дизајна, димензија. Овлашћени печаторесци могу да израде печат тек после добијеног решења из Агенције за привредне регистре. На Решење из АПР-а чека се 5 дана, од дана подношења документације.

Све потребне информације заинтересовани могу да добију на сајту Агенције за привредне регистре / www.apr.gov.rs /, лично (Цара Лазара 15) или телефоном 011 4181000.

Закључак

Досадашња истраживања указују на чињеницу да се жене теже запошљавају од мушкараца, посебно младе мајке, самохране мајке, старија женска популација, жене са инвалидитетом, Ромкиње, жене које живе у руралним подручјима, жртве трговине људима, повратнице са одслужења казни.. Осим евидентних предрасуда послодаваца када су у питању ове рањиве категорије становништва, проблем је, неретко и њихова неактивност. Зато их треба ојачати кроз програме психосоцијалне подршке, оснажити их кроз одговарајуће обуке и пружити им могућност да остваре право на рад.

Жене су у много мањем броју укључене у процес одлучивања у политичком животу, али и на руководећим местима, неретко су за исте послове (са истим квалификацијама и искуством) мање плаћене у односу на мушке колеге. Већина власника некретнина у Србији су мушкарци. Иако чине већину радне снаге на селу, само 17 % жена у Србији су власнице пољопривредних газдинстава.

Иако не постоје законске препреке да жене буду равноправно укључене у расподелу власти, без дискриминације, анализа указује да су оне мање заступљен пол на руководећим местима у локалним самоуправама у Србији, па и у Крагујевцу.

Веће и активније учешће жена у политичком животу свакако би допринело унапређењу њиховог положаја у свим сферама живота па и на тржишту рада. Проактивна улога не само доносилаца одлука већ и женске популације у области информисања кључни је фактор за решавање проблема незапослености. То практично значи да би требало допрети до крајњих корисница, обавестити их о актуелним програмима подршке и охрабрити их да предузму иницијативу у тражењу посла.

Осим информисања, један од најважнијих сегмената подршке предвиђених Локалним акционим планом за родну равноправност, су и едукације. Континурано учење и стицање нових знања и вештина неопходно је у условима свакодневног напретка технологије. Обуке али и програми преквалификације за занимања за којима постоји потражња на тржишту рада су предуслов запослења у данашњим условима живота и рада.

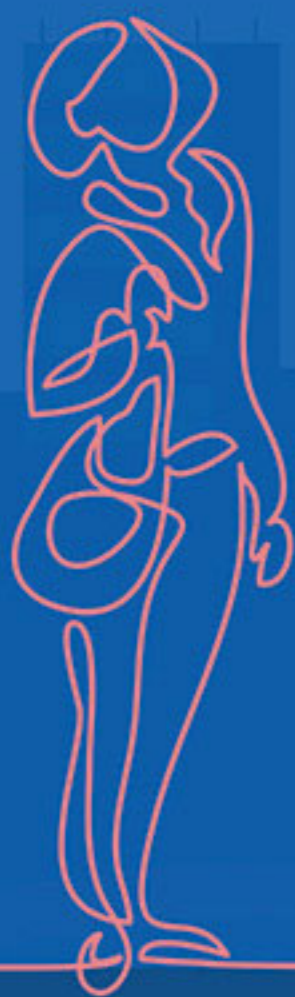
Самозапошљавање и заједнички рад у оквиру удружења, као и оснивање социјалних предузећа, један су од начина решавања проблема незапослености. Постоје бројни програми подршке за жене предузетнице и удружења не само код локалних и националних институција већ и код других донатора.

У брошури се налазе актуелни програми подршке незапосленим женама, али осим наведених, постоје и друге мере и активности о којима незапослене жене могу да се информишу путем медија или лично код надлежних институција и организација.

Издавање овог Информатора о програмима подршке за незапослене жене само је један од корака ка решавању проблема незапослености, што је предуслов оснаживања жена, стабилности породица и јачања локалних заједница.

Садржај

03	Увод
04	Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу
05	Родна равноправност у Србији
05	Локални акциони план за родну равноправност града Крагујевца
06	• Положај жена на тржишту рада
08	• Родна статистика у јавним службама града Крагујевца
10	Програми подршке Националне службе за запошљавање
10	• Јавни позив за учешће у финансирању програма обуке на захтев послодавца
10	• Јавни позив за реализацију програма стицања практичних знања
11	• Јавни позив за реализацију програма стручне праксе
12	• Јавни позив за реализацију програма приправника за незапослене са средњим образовањем
12	• Јавни позив за реализацију програма приправника за младе са високим образовањем
12	• Јавни позив за доделу субвенција за самозапошљавање
13	• Јавни конкурс за организовање спровођења јавних радова на којима се ангажују незапослена лица
14	Град Крагујевац - мере подршке незапосленим женама
15	Програми подршке Регионалне агенције за економски развој
16	Програми подршке Регионалне привредне коморе
18	Средња стручна школа – преквалификација
19	Предности удруживања – удружења жена
21	Закључак

родно равноправни // родно одговорни

информатор

**програми подршке за
незапослене жене**

Издавач: Град Крагујевац • Тираж: 1000 примерака